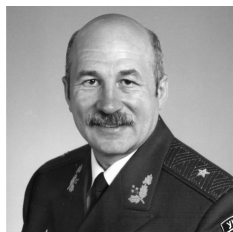

Загальні тенденції формування деструктивних впливів у сучасному інформаційному просторі України

Гіда Олександр Федорович –

головний науковий співробітник Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України, кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений працівник освіти України

Статтю присвячено проблемам протиборства в медіа сфері, аналізу деструктивних проявів в інформаційному просторі України та їх впливу на суспільство.

Ключові слова: інформаційний простір, інформаційні технології, медіа-ресурси, маніпулятивний вплив, інформаційний продукт, інформаційна війна.

Постановки проблеми. Інформаційний простір сьогодні виступає одним з ключових елементів суверенітету і розвитку будь-якої країни. Він посідає одне з провідних місць у системі державних пріоритетів, оскільки наділений можливістю не просто відображати реалії навколишнього життя, але й виступати їх активним творцем. Інформаційні й комунікаційні технології (ІКТ), як невід’ємні складові інформаційного простору, невинно модернізуються. З їх допомогою формується ставлення споживачів інформації до тих чи інших подій, в них закладено можливість стабілізації чи дестабілізації суспільних відносин як серед окремих соціальних груп, так і в певному регіоні.

Динамічний позитивний розвиток інформаційного простору сприяє вирішенню багатьох загальних проблем, які існують у сучасному житті країн і формують їхнє майбутнє. Мова йде про удосконалення механізмів соціального розвитку, виховання нових політичних, громадських та інтелектуальних еліт, забезпечення демократії й прозорості влади, посилення впливу на формування національної ідентичності тощо.

Незважаючи на те, що інформаційному простору притаманний національно-специфічний спосіб створення, накопичення, обробки та поширення інформації, тим не менш, він позбавлений багатьох обмежень, характерних для сучасного внутрішнього соціуму [1]. Для нього не існує державних кордонів і великих відстаней, а можливість широкого доступу користувачів до різнопланових за своїм змістом і характером відомостей, робить його надто вразливим до всякого роду впливів, у тому числі – деструктивних.

За таких умов особливої ваги набуває проблема забезпечення інформаційного суверенітету держави та об’єднання зусиль усіх суб’єктів реалізації національної інформаційної політики для забезпечення якісного функціонування і безпеки вітчизняного інформаційного простору.

Аналіз досліджень і публікацій. Останнім часом, науковці та практики дедалі частіше приділяють увагу дослідженню проблем використання інформаційного простору як інструменту геополітичної конкуренції держав та організації його надійного захисту від зовнішніх і внутрішніх посягань. Цим питанням, зокрема, присвячені роботи В. О. Бондаренка, В. М. Бутузова, В. Д. Гавловського, Г. В. Грачова, С. В. Горової, В. А. Ліпкана, А. В. Манойла, А. І. Марущака, І. І. Мельника, О. О. Поляруша, Г. Г. Почепцова, В. П. Шеломенцева, С. А. Чукута, О. М. Юрченка та багатьох інших. Проте стрімке удосконалення форм і засобів інформаційних впливів на суспільство, розробка і впровадження нових технологій для здійснення протиборства в медіа-просторі спонукають до постійного вивчення процесів, що відбуваються в інформаційному середовищі.

Отже, **метою** даної публікації є аналіз сучасного стану інформаційного простору України в контексті його уразливості до зовнішніх і внутрішніх атак та привернення уваги до проблем формування гармонійно розвинутого і захищеного інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Інтенсивний розвиток комунікаційних систем і технологій визначив їх провідну роль у вирішенні багатьох політичних, економічних і соціальних проблем. Саме від їх ефективного впровадження багато в чому залежить інформаційна незалежність держави, її здатність ефективно забезпечувати захист суспільства від деструктивних впливів і, перш за все, тих, які несуть реальну загрозу суверенітету і цілісності країни.

На жаль, за роки незалежності в Україні ще не сформований національний інформаційний простір у тому вигляді, як його розглядає світова спільнота [2]. В результаті цього вітчизняне інформаційне поле продовжує перебувати в жорстких рамках комерційної, ментальної та культурної залежності [3].

Особливо слід виділити специфічний сегмент інформаційного простору, який формується ЗМІ. Йому притаманні висока динамічність, постійне поповнення новим фактажем, котрий в процесі поширення на широкий загал зазнає реінтерпритації та інтерполяції [4]. Таким чином створюються умови, за яких розміщена в мас-медіа інформація про ту чи іншу подію сприймається не відокремлено, а лише в тісному взаємозв'язку з іншими відомостями.

Свобода ЗМІ створює умови для практичної реалізації через ці засоби технологій маніпулювання громадською думкою, нав'язування людині тих або інших уподобань чи уявлень. У сучасному світі мас-медіа, на основі реальних процесів, що відбуваються в суспільстві, однаково здатні як сформуванню систему поглядів, спираючись на які людина свідомо і вільно робить свій вибір, так і підмінити зміст масової комунікації подобою реальності.

Складні професійні та моральні умови, в яких опинилися представники медіа-ресурсів, не дозволяють достатньою мірою забезпечувати достовірність, оперативність й об'єктивність інформації. Причиною цього в значній мірі стала редакційна політика, яка чітко реагує на зовнішній тиск шляхом уведення жорсткої внутрішньої цензури та широким застосуванням маніпуляційних технологій. Так, самопроголошений уряд так званої "Луганської народної республіки" видав указ, який наказує журналістам вживати термін "ополченці" стосовно озброєних людей, які служать на його боці. А тим, хто назве їх "бойовиками" чи "терористами", загрожують погроми в редакціях або насильство до кореспондентів. Такі підходи знищують довіру до ЗМІ, їх моральну та інтелектуальну місію [5].

Матеріали вітчизняних медіа-ресурсів, котрі несуть недостовірну інформацію, допускають перебільшення, замовчування чи нічим не обґрунтовані висновки, завдають не меншої шкоди, ніж зовнішня експансія в національний інформаційний простір. Наприклад, після поновлення активної фази антитерористичної операції, МВС розповсюдило офіційну заяву про звільнення декількох стратегічно важливих об'єктів у Донецькій та Луганській областях і знищення більше 1000 терористів. Також повідомлялось, що сепаратисти в паніці й готові скласти зброю. Проте того ж дня різні джерела повідомили про 250 і 400 знижених терористів. При цьому ані МВС, ані жодне інше джерело не надали інформацію про втрати в силах АТО [6].

Нерідко зміст мас-медіа суттєво залежить від впливу на них суб'єктів, які безпосередньо не пов'язані з діяльністю щодо створення і поширення інформаційного продукту. Сьогодні

практично кожна "незалежна" газета чи канал належить впливовим політичним силам чи олігархічним кланам, котрі часто виступають як одне ціле. В результаті цього, практично весь інформаційний простір розподілений між конкурентами, які перебувають при владі чи в опозиції до неї і постійно змагаються між собою, координуючи діяльність власних комунікативних ресурсів відповідно до своїх інтересів і прагнень [3].

У даній ситуації не може бути і мови про незаангажованість ЗМІ, оскільки вони, здебільшого, виступають засобом одержання політичних дивідендів чи проведення інформаційно-психологічних атак. При цьому ними ведеться неприховане нав'язування споживацькій аудиторії своєї точки зору, а тому є всі підстави розглядати таку редакційну політику як ігнорування демократичних традицій, плюралізму та поваги до суспільної думки.

Спотворена уява власників ЗМІ стосовно їхньої ролі в суспільстві вже призвела до багатьох негативних наслідків, які можуть мати незворотний ефект. А непродумана інформаційна політика та відсутність чітко встановлених державою механізмів протидії шкідливим інформаційним "вкидам" призвела до того, що в суспільстві дедалі частіше спостерігаються відчуженість, національна та соціальна байдужість, політична заангажованість, інтелектуальна виродженість, елементарна безграмотність і брутальність.

Національний інформаційний простір не може існувати ізольовано, без використання інформації, що циркулює в глобальних мережах, і поширення в них власного продукту. Все це є складовими формування відповідного уявлення про світові події на теренах вітчизняного інформаційного простору, а на світовому – про Україну.

У той же час, процес інтеграції українського інформаційного простору у світовий несе загрозу його розпорошення в останньому чи зниження взагалі. Цьому, зокрема, сприяє й те, що переважна більшість повідомлень, які розповсюджуються західними ЗМІ, лише ретранслюється вітчизняними медіа-ресурсами, оскільки останні не мають відповідного власного інформаційного продукту. Тому надзвичайно гостро постає проблема створення такого внутрішнього інформаційного середовища, яке б поєднувало активний та ефективний інформаційний обмін з можливістю протистояти негативним зовнішнім впливам.

Слід зазначити, що сучасний інформаційний простір України в багатьох випадках характеризується відсутністю власного обличчя, нестійкістю та поверховістю. Наша країна не раз проявляла свою повну безпорадність у багатьох сферах, і, особливо, в інформаційній. Про це свідчать деякі об'єктивні показники. Так, з бюджету Російської Федерації на реалізацію програми Путіна "Інформаційне суспільство (2011 – 2020 роки)" виділяється приблизно 4,06 млрд дол. на рік.

Тобто, видатки РФ на пропаганду складають 10 % річного доходу бюджету України [7].

Для порівняння, в 2013 році асигнування на Державний комітет телебачення і радіомовлення України з держбюджету склали 711 млн грн. Інші види асигнувань, які певним чином можна вважати причетними до розбудови власного інформаційного простору в Україні, а саме, обслуговування та організаційне, інформаційно-аналітичне, матеріально-технічне забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України та Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, а також на Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації й інформаційно-аналітичне забезпечення координаційної діяльності в сфері національної безпеки і оборони, загалом склали 215 млн дол. США. Тобто, Україна в 2013 році мала витратити на пропаганду в 18,7 разів менше, ніж Росія [7].

Безумовно, ВВП Росії в 2013 році дійсно був у 18,5 разів більший за український, а значить, у відсотках до ВВП ми витрачаємо не менше, ніж Росія. Але дуже велике значення має не те, скільки витрачається, а на що спрямовується державна інформаційна політика. Традиційні теми українських ЗМІ про Шевченка, козацтво, січових стрільців, Грушевського, студентів під Крутами, флору і фауну, безумовно, необхідні, але вони далеко не завжди допомагають вибудувати ефективний і привабливий інформаційний простір сучасної України [7].

Варто також зазначити, що публіцистичний і змістовний рівень багатьох вітчизняних видань робить їх неконкурентоздатними, а тому значна частина споживачів інформації надає перевагу іноземному інформаційному продукту, який поширюється через авторитетні світові мас-медіа. Недовіра до українських ЗМІ також формується як надмірним зловживанням свободою слова, так і навпаки.

Серед низки факторів, котрі вкрай негативно впливають на процеси, які відбуваються в інформаційному просторі країни, слід виділити не завжди продумане і відповідальне використання медійного простору деякими політичними силами та окремими політиками. Їх пропагандистські кампанії та заклики до радикалізму, помсти чи реваншу сприяють штучному загостренню ситуації в країні, створюють умови для соціальних конфліктів і протистоянь.

В якості прикладу можна навести практику інформаційного супроводу антитерористичної операції. Особливо багато запитань викликає вживання понять і термінів. Нерідко вони підміняються публіцистичними образами, котрі ніяким чином не повинні сприйматись, як офіційні визначення, але, здебільшого, сприймаються саме так. Через це, національний інформаційний простір перебуває під впливом символів, метафор та інакомовностей. І йде це від політиків та їх публічних заяв, ретранслюючи які, журналісти вимушено вживають ті ж поняття. Як наслідок, за-

лишається понятійна плутанина, неадекватні реакції на події й невиправдані очікування [8].

Таким чином, продовжується руйнація національного інформаційного простору. І одна з головних причин посилення цього процесу полягає в нездатності вітчизняних ЗМІ позбавитись політичної заангажованості та залежності й забезпечити своє нейтральне функціонування. Більш того, частина мас-медіа взагалі налаштовані на інтереси і цілі інших держав. Велику проблему в зв'язку з цим складає неспроможність держави ефективно протистояти використанню власного інформаційного простору проти своєї країни та його підпорядкуванню чужим моделям розвитку і формування контенту.

Духовна і смислова криза вітчизняного медіа-простору також прослідковується в нездатності сформувані в суспільстві віру у власні сили, розсудливість, урівноваженість і моральність. Наші ЗМІ не навчилися сприяти суспільству в оцінці подій з огляду на реалії життя, а не спираючись на сумнівні приклади з минулого та завищену самооцінку. Внутрішній інформаційний ринок усе більше насичується розважальним продуктом, в якому змістовно превалює цинізм і споживацькі прагнення. Фактично відбувається масована атака на загальнолюдські цінності, самосвідомість і національну гідність [3].

У зв'язку з цим настав час розпочати розробку власної інформаційної політики. І це питання ніяким чином не повинне знову розглядатись як другорядне, оскільки воно є невід'ємною і пріоритетною частиною національної політики. За нехтування цим, так само, як і за відсутність належного фінансового та матеріально-технічного забезпечення інформаційної сфери, доводиться сьогодні розплачуватись втратою територій.

Так, потужна пропаганда, яка була спрямована на Кримський півострів, призвела до того, що його населення реально боялося “фашистів”, про яких із запалом розповідали російські телеканали в Україні. Пропагандистська машина Кремля виграла за старим перевіреним принципом: “чим нахабніше брехня, тим більше народ у неї вірить” [7].

Посилення пропаганди в РФ було закономірним. Після воєнних дій у Грузії в 2008 році та явних прорахунків у проведених їхнього інформаційного забезпечення, керівництво Росії зробило відповідні висновки. Один із них – необхідність побудови закритого інформаційного простору. Вже в червні 2009 року було затверджено перелік загальнообов'язкових телеканалів і радіоканалів для поширення їх мовлення по всій території Федерації та за її межами. Серед них – “Перший канал”, “Росія”, які медіа-експертами не раз були звинувачені в брехні [7]. Ці канали через супутники активно поширюють ретельно підібрану інформацію в світовому інформаційному просторі та медіапросторі інших країн, зокрема, українському.

Особлива увага з боку держави має приділятися проблемі якісної присутності України у Всесвітній мережі Інтернет. Так, за даними

Google, більшість наших співвітчизників – 56 %, відвідують Мережу кожного дня, а ті, котрим від 16 до 24 років – 96 %. Усі вони активно використовують комп'ютери, телефони та планшети. Таких пристроїв припадає в середньому 1,8 на кожного українця [9].

Слід також звернути увагу, що 90 % українців регулярно відвідує соцмережі, а 84 % постійно цікавиться новинами. Крім цього, за два останніх роки кількість користувачів смартфонів зростає з 7 % до 24 %, що відповідним чином збільшило доступ користувачів до мобільного Інтернету [9].

Необхідно усвідомлювати, що інформація, котра поширюється ЗМІ, в тому числі цифровими, розрахована на доступ до неї якомога ширшого кола споживачів. При цьому характер і форми подачі матеріалу головним чином залежать від того, на задоволення яких потреб він спрямований та на яку аудиторію і з якою метою зорієнтований комунікатор. При цьому реальні потреби і запити такої аудиторії враховуються мінімально. Тим не менше, шляхом відповідних маніпуляцій серед споживачів створюється ілюзія надзвичайної важливості та актуальності отриманої інформації, що спонукає їх до мобілізації на певні дії. Такі прояви в суспільстві є характерними ознаками тиску на масову та індивідуальну свідомість. Як наслідок, паралізується воля людини, що змушує її змінювати свої погляди і уподобання, сприймати чужі цінності, як власні, вчиняти певні дії конструктивного чи деструктивного характеру [4].

Сьогодні різнополярні потоки інформації спричинили суцільну дезорієнтацію та розгубленість суспільства, заважають нормальному формуванню поглядів і оцінці реальної ситуації. Україна фактично зіткнулась з інформаційною агресією, внаслідок якої навіть реальна можливість широкого вибору джерел інформації практично не спрацьовує, оскільки збільшення їх кількості не гарантує якісного розуміння того, що відбувається насправді.

З огляду на викладене, можна передбачити, що основною протистояння держав у майбутньому стане саме смислова війна. Вже сьогодні ми спостерігаємо, що суттєву перевагу в протистоянні отримує той, хто починає інтерпретувати факти, "підганяючи" їх зміст до власного бачення побудови світової моделі.

Інформаційна війна передбачає обмеження або повну заборону вільної циркуляції інформації. Це, зокрема, демонструє Росія, забезпечуючи тотальний контроль за своїм інформаційним простором, в якому мас-медіа, виконуючи відповідне завдання влади і взаємодіючи між собою, доносять споживачеві інформацію, яка фактично не відповідає дійсності, але виглядає дуже правдоподібно і переконливо. У сюжетах, які пропонуються аудиторії, постійно пропагується й звеличується могутність Москви, російського лідера та збройних сил РФ. Натомість, США, НАТО, ЄС виставляються ворогами, які своєю агресивною політикою неодноразово по-

рушували світовий спокій і призводили до локальних конфліктів у зонах їх інтересів. Що стосується висвітлення перебігу подій в Україні, то в цьому випадку широко використовується мова ворожнечі, що формує в частини росіян упереджене ставлення і ненависть до всього українського та підбурює їх брати зброю [7].

Це є переконливим свідченням того, що існування, постійний розвиток та удосконалення вітчизняного інформаційного простору є однією з обов'язкових ознак національної ідентифікації. У зв'язку з цим, він потребує постійного захисту та впровадження дієвих механізмів протидії поширенню шкідливої та неправдивої інформації, порушенню етичних і професійних норм викладення новин й коментарів українськими ЗМІ. Недооцінка цих питань може призвести до того, що український інформаційний простір втратить свій суверенітет, що є першим кроком до втрати суверенітету державного.

У зв'язку з цим у контексті змін сучасного геополітичного становища України, уточнення пріоритетів її зовнішньої і внутрішньої політики та в умовах реального воєнного протистояння з сусідньою державою для захисту власного інформаційного простору мають бути сформовані і законодавчо затверджені основні положення української інформаційної політики та забезпечена їх реалізація.

Зокрема, необхідно здійснювати більш активні (а за необхідності – жорсткіші та агресивніші) дії щодо домінування українського продукту в національному інформаційному просторі [1]. При цьому повинна забезпечуватись його незаангажованість (особливо політична) та відкритість, як обов'язкова умова ефективного функціонування будь-якої соціальної системи.

Окремої уваги з боку влади на сучасному етапі потребує інформаційна проблема Сходу. Сьогодні ми можемо констатувати, що Донбас перебуває в комунікаційному вакуумі стосовно українських ЗМІ, який заповнюється інформацією від російських мас-медіа. Тож постійні нагадування про "Правий сектор" і фільтраційні табори, що щедро доповнюються спеціальні підібраними сюжетами, а також нерозважливі вислови і дії деяких українських радикальних політиків опосередковано змушують аудиторію повірити пропагандистським "вкидам" щодо радикалізму стосовно Сходу з боку чинної влади.

До цього варто додати, що роль російського телевізійного мовника в анексії Криму та кривавому протистоянні на територіях Донецької і Луганської областей визнається як одна з провідних у зомбуванні населення цих регіонів. Причому ця практика активно поширюється на всю територію України. Однією з форм такої експансії є розповсюдження різними телеоператорами пропозицій щодо підключення до кабельних і супутникових мереж з можливістю в подальшому переглядати більше 100 російських каналів [10].

Зрозуміло, що забезпечити захист національного інформаційного простору шляхом заборони російських каналів практично неможли-

во. Але ж в усіх регіонах, як і у мешканців Донбасу, є можливість дивитись українське телебачення за межами регіонального інформаційного середовища. Проблема лише в тому, що зміст суто українського медіа-продукту не завжди є привабливим, а тому має низький попит серед споживачів.

Саме тому нав'язування в будь-якій формі української ідеї з боку влади більшості жителів Сходу сприйматись не буде. А значить її політика має бути спрямованою на те, щоб Донбас відчув (і це має підтверджуватись практичними кроками офіційного Києва), що його думка та право на свободу вибору враховуються і ніхто не намагатиметься зробити такий вибір за нього. Це надасть реальних можливостей для поширення альтернативної інформації про стан справ у регіоні, сприятиме подоланню зневіри та ментальному завоюванню Донбасу [11].

Висновок. У нашій країні ми маємо всі можливості для побудови цивілізованого національного інформаційного простору, котрий гарантував би поширення повної та об'єктивної інформації. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є забезпечення розробки власного якісного інформаційного продукту. Він повинен бути різноманітним і різноплановим, відповідати реаліям життя, задовольняти потреби суспільства з його проблемами, ментальністю, рівнем культури і духовності.

Важливо, щоб державна інформаційна політика була налаштована на майбутнє. Цьому сприятиме забезпечення внутрішньої доброзичливої комунікації, пошук засад, які об'єднують і примирюють відмінності між регіонами, самими українцями, пропагують справжні, а не міфічні, успіхи і досягнення країни, її народу та виховують у нього прагнення до ефективних дій.

Формування якісно нового медійного простору передбачає особливу суспільну відповідальність вітчизняного політикуму та власників медіа-ресурсів за дотримання моральних і етичних норм при наповненні національного інформаційного простору. Зокрема, вони повинні усвідомлювати всі можливі негативні наслідки, які можуть настати в країні в результаті маніпуляцій мас-медіа стосовно суспільства чи його окремих соціальних груп.

Ситуація також вимагає негайного визначення заходів для забезпечення контролю і безпеки національного інформаційного простору. Спираючись на реалії сьогодення, існує необхідність уточнити стратегічні напрями та приступити до розробки державної програми щодо реалізації інформаційної політики в Україні.

Необхідно постійно мати на увазі, що глобальний інформаційний простір позбавляє сенсу всі спроби зробити національний простір закритим від зовнішніх впливів. Небезпека інформаційних атак з кожним днем стає все реальнішою, а способи їх ведення більш вишуканими і прихованими. Тому для кожної держави захист власного інформаційного простору входить у число стратегічних пріоритетів національної безпеки. І щоб забезпечувати її на належному рівні, необ-

хідно бути готовим захистити свою, національну, систему цінностей та спосіб життя не тільки і не стільки введенням обмежень чи заборон у медіа-просторі, а шляхом застосування більш ефективних методів інформаційної протидії.

Список використаних джерел

1. Український інформаційний простір: сьогодення та перспективи / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ukr.net/?go=http%3A%2F%2Fijimv.knukim.edu.ua%2Fzbirnyk%2F1_1%2Fbilovus_1_i_ukrayinskyu_informatsynnyu_prostir.pdf.
2. Романенко О. Л. Сучасний стан інформаційного простору в Україні [Електронний ресурс] / О. Л. Романенко. – Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=247>.
3. Інформаційний простір України: що ми здатні зробити. Позиція Ініціативної групи “Першого грудня” / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://1-12.org.ua/prohami-dokumenty/informatsiynuj-prostir-ukrajiny-scho-my-zdatni-zrobyty-pozytsiia-initsiatyvnoji-hrupy-persho-hrudnya>.
4. Інформаційний простір України. Загальна характеристика / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rb.com.ua/ukr/analytics/socym/7251/>.
5. Если в местных СМИ кто-то напишет “боевик” или “террорист”, это чревато разгромом редакции и убийством корреспондентов // Факты. – 2014. – № 116 (4094). – 5 авг.
6. “Война лжи” // Донецкие новости. – 2014. – № 24 (1196). – 4 июля.
7. Машина пропаганди Пугіна та інформаційна недолугість України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.epravda.com.ua/publications/2014/04/1/433089/view_print/.
8. Чи не час називати речі своїми іменами? / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.telekritika.ua/kontekst/2014-07-28/96283>.
9. Портрет типичного украинского интернет-пользователя / [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ecommerce.com.ua/2014/07/>.
10. “Спеціальне телебачення для Донбасу” – що це буде? / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.telekritika.ua/kontekst/2014-07-28/96309>.
11. Как выиграть информационную войну на Донбассе? / [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pravda.com.ua/rus/columns/2014/07/9/7031357/view_print/?attempt=1.

Статья посвящена проблемам противоборства в медиа сфере, анализу деструктивных проявлений в информационном пространстве Украины и их влиянию на общество.

The article is devoted to the problems of confrontation in the media sphere, the analysis of the destructive changes in the information space of Ukraine and their impact on society.

Стаття надійшла до редакції журналу 10 жовтня 2014 року.